

Blender eli yhdistetty hakutulostista

Esittely

Käytettävyystestin
tuloksia

Vinkkejä ja
suosituksia

Veera Mujunen, Finna-palvelut, 5.9.2023

Paikallinen indeksi

- Finna-palveluiden ylläpitämä hakuindeksi.
- Solr.
- Oma kokoelma.
- Muiden Finnassa mukana olevien organisaatioiden aineistot valittavissa.

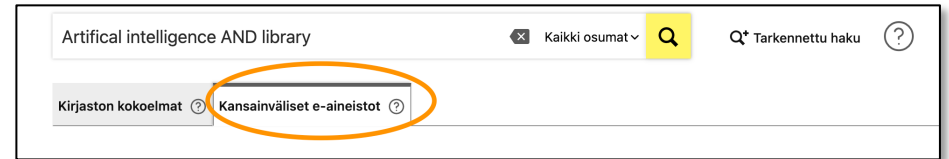

Ulkoinen indeksi

- Kolmannen osapuolen tuottama indeksi Finnan käyttöliittymässä.
- Korkeakoulukirjastoilla ja joillain erikoiskirjastoilla käytössä.
- ExLibriksen Central Discovery Index CDI tai EBSCO Discovery Service EDS.
- Aineistoa, jota ei ole luetteloitu omaan kirjastotietokantaan tai muihin paikallisissa indeksissä oleviin tietokantoihin kuten
  - artikkelitason tietoa kansainvälisistä lähteistä,
  - e-kirjakokoelmia ja
  - muuta e-aineistoa.

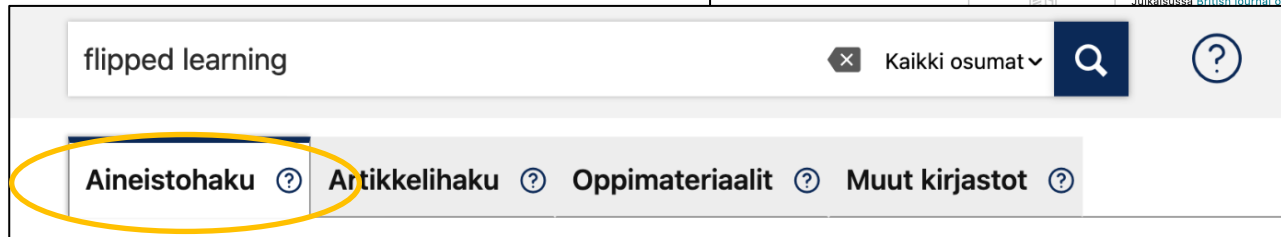
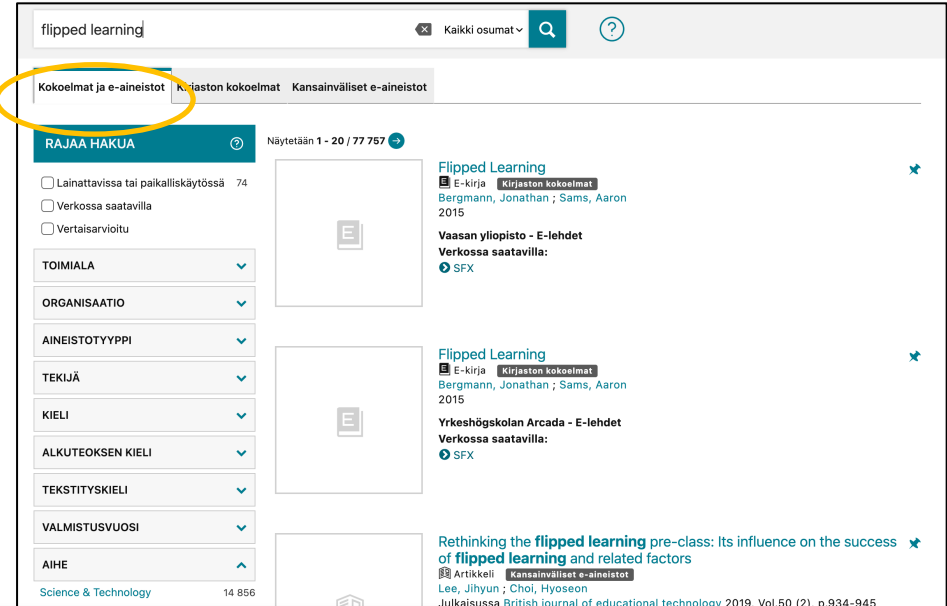

- Perinteisesti eri indeksien hakutulokset ovat Finnassa eri välilehdillä.
- Käyttäjätesteissä on saatu viitteitä siihen, että tämä ei välttämättä ole käyttäjälle kaikkein intuitiivisinta. Välilehdet jäävät helposti huomaamatta.
- Useissa tapauksissa on vaikeaa tehdä läpinäkyväksi, mitä kullakin välilehdellä on.

Yhdistetty hakutulostista eli blender

- Blenderillä hakutulokset eri indekseistä voidaan yhdistää yhteen hakutulostistaan.
- Yhdistetty hakutulostista voidaan näyttää yhtenä hakuvälilehtenä muiden joukossa tai ainoana vaihtoehtona.

Yhdistetty hakutuloslista eli blender

- Kahden hakuindeksin tulokset näytetään samassa hakutuloslistassa.
- Yhdistämistä on testattu eniten Finnan Solr-indeksin ja ExLibriksen Central Discovery Indexin (CDI) kanssa.
- Käytettävissä on myös Finnan auktoriteetti-indeksi ja EBSCO Discovery index eli EDS.

Paikallinen indeksi

*Finnan Solr
FinanToimijaindeksi*

Ulkoinen indeksi

*ExLibriksen Central Discovery Index (CDI)
EBSCO Discovery Service (EDS)*

**Yhdistetty
hakutulos**

- Asiakaswikin ohje [Yhdistetty hakutulostila \(Blender\)](#)
- Teknisiä rajoituksia erillisiin indekseihin verrattuna:
  - Indeksit ovat hyvin erilaisia
  - Kaikki ominaisuudet eivät ole käytettävissä.
- Käytettävyys:
  - Asetukset
  - Näkymän kieli

Teknisiä ominaisuuksia

Verrattuna erillisiin indekseihin

- Indeksien relevanssit toimii eri tavoilla.
- Eri indeksien tuloksia näytetään vuorotellen aina muutama kerrallaan kustakin hakukohteesta.
- Ensimmäisten hakutulosten järjestykseen ja siihen, montako näytetään kustakin indeksistä kerrallaan, voi vaikuttaa asetuksilla.

Initial results

Ensimmäisten hakutulosten järjestyksessä halutaan tuloksia eri hakukohteista hakutulosten alussa

BlockSize

Kuinka monta tulosta kustakin hakukohteesta näytetään kerrallaan ensimmäisten jälkeen.

- Käytettävien hakutulosten maksimimäärä on pidettävä suhteellisen pienenä. (Raskaampi operaatio)
- Monet edistyneemmät toiminnot eivät ole tuettuja. Esim. lista kaikista fasetin arvoista.
- Kaikki indeksit eivät tue kaikki fasetteja.
  - Jos käyttäjä valitsee fasetin, jota jokin aktiivinen indeksi ei tue, jätetään ko. indeksi pois hakutuloksista.
- Järjestystoiminto (esim. uusin ensin) ei ole käytettävissä.
- Käytettävissä on toistaiseksi vain perushaku, mutta tarkennettu haku on tulossa.

Käyttäjätestien tuloksia ja vinkkejä asetukseen

- Alkuvodesta 2023 tehtiin käytettävyystestejä.
- Korkeakoulukirjaston Finna-näkymästä tehtiin testinäkömääversio, jossa hakutulostassa yhdistyi Finnan paikallinen indeksi *Solr* ja Ex Libriksen *Central Discovery Index (CDI)*.

Testin tavoitteena oli selvittää yhdistetyn hakutuloksen toimivuutta, käytettävyyttä ja ymmärrettävyyttä.

Testissä tarkasteltiin seuraavia asioita:

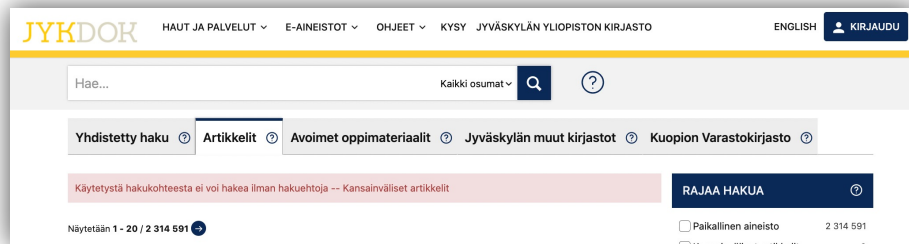
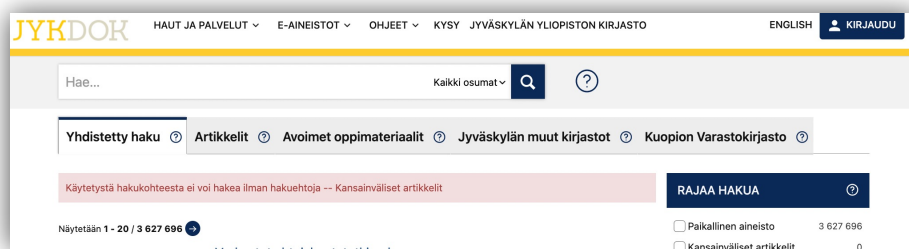
- Kokevatko käyttäjät yhdistetyn hakutuloksen hyödyllisenä?
- Järjestyvätkö hakutulokset odotusten mukaisesti?
- Onko käyttöliittymän kieli ymmärrettävää?
- Ymmärtävätkö käyttäjät välilehtien eroavaisuuden hakuja tehdessään?
- Onko jaottelu kansainvälisiin ja kotimaisiin artikkeleihin tarpeellinen?
- Mitä rajaimia hyödynnetään ja millä tavalla niitä hyödynnetään?

Yhdistetyt hakutulokset testiversiossa

Testinäköymässä yhdistettyä hakutulostusta testattiin kahdella välilehdellä:

- Yhdistetty haku -välilehdellä
- Artikkelit-välilehdellä

Lisäksi tarjolla oli muita välilehtiä.

• Yhdistetty haku -välilehti

- Paikallisesta indeksistä
  - Kirjaston kokoelma (*Koha-kirjastojärjestelmästä*)
  - Yliopiston oma julkaisuarkisto
  - Valtioneuvoston kanslian *Valto-julkaisuarkisto*
  - Kansalliskirjaston *Arto-tietokanta*
  - *Journal.fi* (kotimaiset tiedelehdet verkossa)
- Ulkoisena indeksinä ExLibriksen Central Discovery Index eli CDI

Artikkelit -välilehti

- Paikallisesta indeksistä tietokannat:
  - Yliopiston oman julkaisuarkiston artikkelit
  - Kansalliskirjaston Arto
  - [Journal.fi](https://www.journal.fi/) (kotimaiset tiedelehdet verkossa)
- Ulkoisena indeksinä CDI

- Yhteensä seitsemän opiskelijaa yliopistosta.
  - Eri vuosikursseilta: kandidivaiheen alusta maisterivaiheen loppupuolelle.
  - Testaajat opiskelivat eri aloja
- Testaajat käyttivät korkeakoulun Finna-näkymää
  - kurssi- ja tenttikirjallisuuden etsimiseen
  - opinnäytetyön tiedonhakuun
  - yleisesti kirjallisuuden etsimistä varten.
- Osa oli käynyt kirjaston järjestämän tiedonhaun koulutuksen, osa ei muistanut käyneensä.

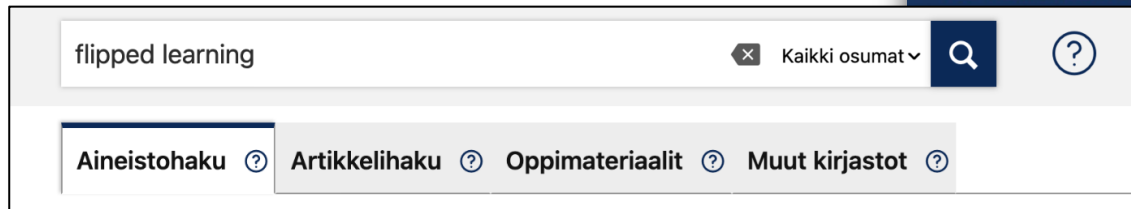
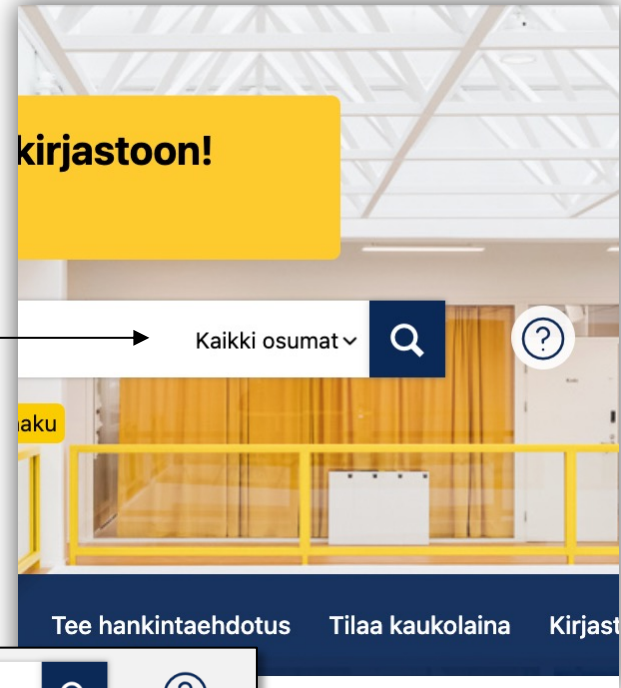
- Jokaista testaajaa pyydettiin etsimään testissä seuraavia asioita:
  - Oman alan kirjallisuutta
  - Verkossa saatavilla olevaa kirjaa
  - Artikkelia
  - Ennalta määrättyä teosta ja sen eri painoksia
  - Oman alan opinnäytetöitä
- Pyydettiin kertomaan mahdollisimman paljon ääneen mitä tekivät ja ajattelivat.
- Lisäksi testaajat vertailivat keskenään näkymän tuotantoversiota testiversioon.
- Tässä esityksessä pääkohdat tuloksista

- Käyttäjätesteissä tulokset blenderistä hyviä.
- Havaittiin tarkkuutta vaativia asetusasioita ja kielellisiä valintoja.
- Bugeja saatiin korjattua
- Ilmeni joitain jatkokehitystoiveita

- Testaajat pitivät yhdistetystä hausta.
  - Testaajat kokivat tiedonhaun kannalta parempana, jos haku kohdistui mahdollisimman laajalle.
- Testaajat helposti odottivat kaiken aineiston sisältyvän hakuun.
  - Yksi testaajista oletti jo entuudestaan, että hakutulos myösnäkymän tuotantoversiossa näyttää tuloksia *kaikkien* välilehtien osalta.

- Tetissä blender-välilehden otsikointi *Yhdistetty haku* näytti tukevan oletusta, että oletusvälilehdeltä löytyy kaikkien muidenkin välilehtien aineistot.
- Yksi testaaja viittasi myös hakupalkissa olevaan tekstiin “kaikki osumat”.

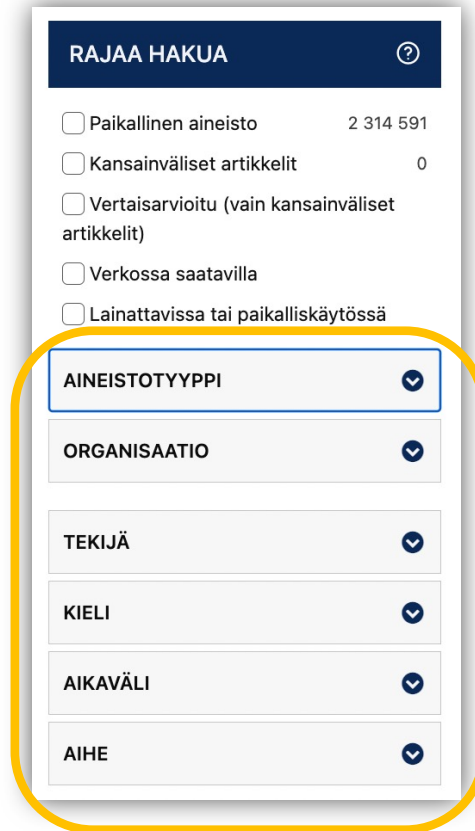
- Yhdistetyssä haussa on siis hyvä olla mukana mahdollisimman laajalti aineistoa, vaikka lisäksi tarjottaisiin erillisiä välilehtiä.

- Hakutulokset eivät testissä aina olleet odotustenmukaisia. Välillä haettu kirja tai haluttu painos tuli ensimmäisellä haulla odotuksia alempana hakutuloksissa.
- Tottumus vaikutti.
  - Testaajien kirjaston tuotantonäkymässä oletusvälilehdellä löytyy enimmäkseen kirjoja ja nämä tulevat yleensä hakutuloslistassa ensimmäisenä.
- Syynä myös laajempi valikoima paikkallisen indeksin tietokantoja samassa haussa, ei vain ulkoisen indeksi.
  - Testissä Kansalliskirjaston Arto-tietokanta oli yhdistetty samaan hakuun ja tulokset nousivat oman kirjaston kokoelman yläpuolelle.

- Käyttäjät eivät pitäneet hakutuloksia huonoina, vaan tarkensivat hakusanoja ja rajauksia ja löysivät etsimänsä.
- Tulokset antoivat kuitenkin aihetta etsiä sopivampia asetuksia.
- Esim.
  - Blenderin *initial results* -tuloksia paikallisesta indeksistä voi kasvattaa.
  - Arto-tietokantaa voi esisuodattaa. Jos on mukana artikkelien takia, kirjat voi suodattaa valmiiksi pois, niin eivät dominoi hakutuloksia.
  - Myös deduplikointi voi auttaa eri lähteistä tulevien kirjatulosten kanssa. (Deduplikointia kannatta käyttää vain, jos tarpeen).
  - Oman kokoelman buustaus relevanssissa (varovaisuutta!)

- Hakutulosten rajaaminen korostuu yhdistetyssä haussa.
- Kaikki rajaimet eivät kohdistu kaikkiin indekseihin.

- Testiversiossa rajaa hakua –palkin rajausvaihtoehtoja oli supistettu kuuteen rajausvaihtoehtoon.
- Testaajat pitivät rajauspalkin supistetusta versiosta.
- Tärkeimmiksi koettiin
  - **aineistotyyppi**
  - **aikarajaus ja**
  - **tekijä.**

RAJAA HAKUA ?

- Paikallinen aineisto 2 314 591
- Kansainväliset artikkelit 0
- Vertaisarvioitu (vain kansainväliset artikkelit)
- Verkossa saatavilla
- Lainattavissa tai paikalliskäytössä

AINEISTOTYYPPI ▾

ORGANISAATIO ▾

TEKIJÄ ▾

KIELI ▾

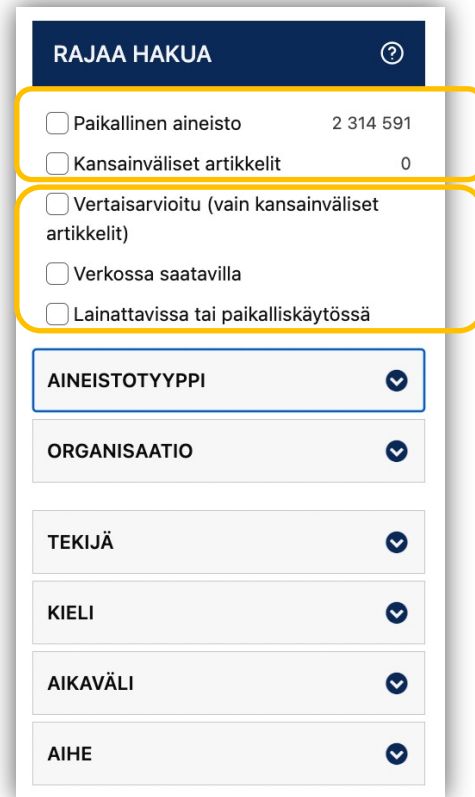
AIKAVÄLI ▾

AIHE ▾

- Organisaatorajainta ei koettu hyödyllisenä. Tekijärajin oli selvästi organisaatorajainta olennaisempi käyttäjille, mikä puoltaa tekijäraimien sijoittamista organisaatorajainta ylemmäs rajainpalkissa.
- Osa rajaimista oli testaajien mielestä päällekkäisiä.
  - Tekijä ja organisaatio –rajaukset tuntuivat päällekkäisiltä sellaisissa tapauksissa, kun tekijäraimesta ilmestyi vaihtoehtoiksi organisaatioyksiköjä. Testaajat ajattelivat rajaimesta tulevan esiin teosten kirjoittajien nimiä.
  - Myös aikaväli ja julkaisuvuosi -rajaimet koettiin päällekkäisinä. Testaajat pitivät enemmän aikavälirajaimesta.

- Testin rajauspalkissa oli mahdollisuus suodattaa hakutuloksia indeksin mukaan.
- Yhdistetyn hakutulostilan tietolähteen suodatus
- Muita valintaruuturajaimia.

RAJAA HAKUA

☐	Paikallinen aineisto	2 314 591
☐	Kansainväliset artikkelit	0
☐	Vertaisarvioitu (vain kansainväliset artikkelit)	
☐	Verkossa saatavilla	
☐	Lainattavissa tai paikalliskäytössä	

AINEISTOTYYPPI

ORGANISAATIO

TEKIJÄ

KIELI

AIKAVÄLI

AIHE

- Mahdollisuus rajata kumpaan indeksiin haku kohdistuu.
- Eri indeksit voi olla vaikea otsikoida ymmärrettävästi (kuten välilehdetkin)
- Käyttäjätesteissä
  - Esim. *paikallinen aineisto* –rajausvaihtoehto ei ollut testaaajille selkeä. Sen ajateltiin merkitsevän fyysisiä lainattavia kirjoja.
  - ”Kansainväliset artikkelit” –rajaus sai testaaajat etsimään ”Kotimaiset artikkelit” –rajausta
  - Mahdollisesti selkeämpää rajata tavallisin rajaimin (Aineistotyyppi, hakusanat, kieli)
- Onko indeksin mukaan rajaaminen yhdistetyssä hakutulostuksessa tärkeää vai kannattaisiko haku eri indekseihin tarvittaessa tarjota eri välilehdillä?

- Vertaisarvioituihin tuloksiin rajaaminen koettiin hyödyllisenä artikkeleita etsiessä.
- Kaikki testaajat eivät lukeneet “vain kansainväliset artikkelit” –kohtaa.
- Yksi testaaja jopa pohti, eikö Suomessa ole julkaistu vertaisarvioituja teoksia.
- Kieleen kiinnitettävä huomiota
  - koskee vain osaa hakutuloksista?
  - jos tieto on saatavilla?

RAJAA HAKUA

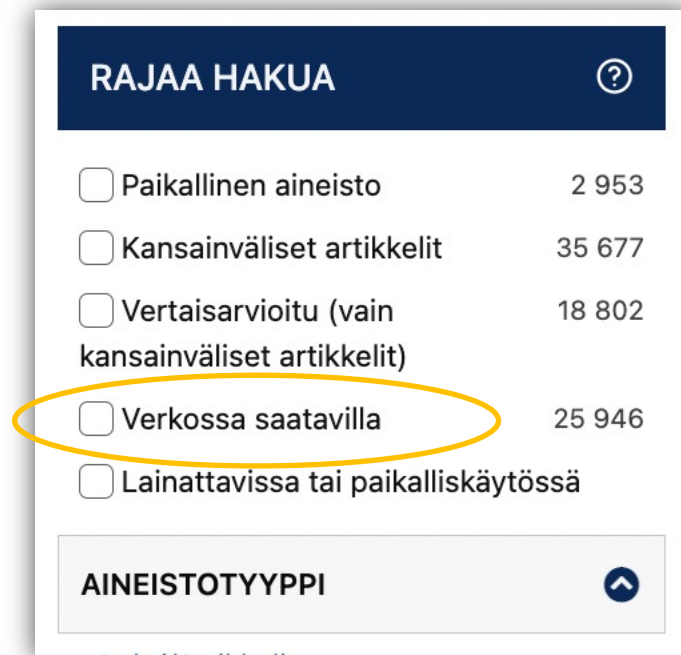
☐ Paikallinen aineisto	2 953
☐ Kansainväliset artikkelit	35 677
☐ Vertaisarvioitu (vain kansainväliset artikkelit)	18 802
☐ Verkossa saatavilla	25 946
☐ Lainattavissa tai paikalliskäytössä	

AINEISTOTYYPPI

Huom. Ongelma olemassa vain kun mukana on artikkeliaineistoa paikallisesta indeksistä.

Toivottiin mahdollisuutta etsiä myös kotimaisia vertaisarvioituja. Selvitettävä ensin tiedon saatavuus Finnan paikallisissa aineistoissa. Toisaalta, jos omassa näkymässä ei ole

- Verkossa saatavilla –rajain valittiin testiin, koska sitä tukevat molemmat indeksit, Solr ja CDI.
- Saattaa sisältää myös muuta kuin tekstejä. (Vrt. kokoteksti saatavilla.)
- Eri indeksiyhdistelmissä kannattaa tarkastella, mitä rajaimia indeksit tukevat ja mikä yhdistelmä olisi hyödyllisin.
- Ks. [Tuetut Checkbox-fasetit \(rasti ruutuun -suodattimet, valintaruuturajaimet\)](#)

RAJAA HAKUA 	
☐ Paikallinen aineisto	2 953
☐ Kansainväliset artikkelit	35 677
☐ Vertaisarvioitu (vain kansainväliset artikkelit)	18 802
☒ Verkossa saatavilla	25 946
☐ Lainattavissa tai paikalliskäytössä	

AINEISTOTYYPPI

- Ne testaajat, jotka eivät käyttäneet rajauspalkkia hyödynsivät hakukohdennuksessaan enemmän Boolean operaattoreita.
- He myös mainitsivat käyttävänsä usein tarkennettua hakua rajauspalkin sijaan.
- Boolean operaattoreita voi syöttää kenttiin myös perushaussa, mutta tarkennetun haun tarve ilmenee, kun halutaan kohdistaa hakua useampiin eri kenttiin.

- Blenderin tarkennettu haku on tulossa.
- Indeksien erilaisuus asettaa reunaehdoja toteutukselle.
- Eri kenttienvälisiä yhdistelyoperaattoreita ei voi käyttää, mutta AND/OR/NOT toimivat kentissä.

Tarkennettu haku

Hakuehdot:

<input type="text"/>	Kaikki kentät	×
<input type="text"/>	Kaikki kentät	×
<input type="text"/>	Kaikki kentät	×

[+ Lisää hakukenttä](#)

- Voi tarjota tarkennettua hakua normaalisti eri indekseihin.
  - Hyvä vaihtoehto jos myös eri välilehdet tarjotaan.
- Tällä hetkellä ei voi tehdä välilehteä, joka näkyisi vain tarkennetussa haussa.
- Jos käyttäjille tarjotaan vain yhdistetty hakutulostila (eikä eri indekseihin kohdistuvia välilehtiä), voi käyttäjille tarjota linkin tarkennettuun hakuun halutuilla suodattimilla.

Hakulinkki muokattuun hakuun

Museon kokoelmat Kansainväliset e-aineistot **Muokattu haku**

Hakuehdot

[Tarkennetun haun ohje](#)

Hakuryhmä

Hae: Kaikilla näillä (AND)

Hakusanoilla...

Kaikki osumat

Hakusanoilla...

Kaikki osumat

[+ Lisää hakukenttä](#)

[+ Lisää hakuryhmä](#)

- Käyttäjätesteissä kokeiltiin myös erillistä blender-välilehteä molempien indeksien artikkeleille.
- Artikkelihakua pidettiin käteväänä.
- Testaajat pitivät tässäkin tapauksessa siitä, että artikkelit -välilehti sisälsi sekä kotimaisia että ulkomaisia artikkeleita.
  - Syytä näiden erottelulle ennalta ei nähty.
  - Yksi testaaja totesi, että hakusanojen kieli vaikuttaa paljon halutuloksiin.

- Käyttäjätestien tulokset hyviä
  - Kaikkien aineistojen löytyminen oletusvälilehdeltä on välilehtiä intuitiivisempi tapa aloittaa haku.
  - Testeissä käyttäjät löysivät etsimänsä hyvin.
- Kannattaa panostaa asetuksiin ja kieleen.
  - Erillisten välilehtihakujen ratkaisut eivät aina sovi sellaisenaan.
  - Asiakaswikin ohjeessa on käytettävyyssvinkkejä.
- Kysy lisää ja jaa kokemuksesi.

Kiitos!

Finna-posti@helsinki.fi

veera.mujunen@helsinki.fi

Kansalliskirjasto

Kirjastoverkkopalvelut

#Finnafi

@finnapalvelu

@finnafi

@finna.fi

@finna-palvelut

@finnafi